

Van goed naar beter

Advies

Toegankelijkheid

Provinciehuis Drenthe

Inhoudsopgave	pagina
1. Inleiding	2
2. Opdrachtschrijving	3
3. Bevindingen op hoofdlijnen	4
3.1. Bewustwording	
3.2. Fysieke toegankelijkheid	
3.3. Digitale toegankelijkheid	5
3.4. Prioriteit en planning	
4. Bewustwording	6
4.1. De werkgroep bewustwording	
4.2. Aanpak van de opdracht	
4.3. Ervaringen en indrukken	
4.4. Verbeterpunten	7
4.5. Adviezen	8
5. Fysieke toegankelijkheid	10
5.1. De werkgroep fysieke toegankelijkheid	
5.2. Aanpak van de opdracht	
5.3. Ervaringen	
5.4. Verbeterpunten	11
5.5. Adviezen	12
5.6. Conclusie	13
6. Digitale toegankelijkheid	14
6.1. De werkgroep digitale toegankelijkheid	
6.2. Aanpak van de opdracht	
6.3. Verbeterpunten	
6.4. Adviezen	15
6.5. Ervaring van iemand met dyslexie	16
6.6. Ervaring van iemand met visuele beperking	17
6.7. Ervaring van iemand met multi morbiditeit	18
6.8. Ervaring van iemand met spierziekte	20
6.9. Ervaring van iemand met visuele beperking (2)	23
6.10. Ervaring van iemand met fysieke beperking	25
Bijlage	28
Verslag rondleiding provinciehuis Drenthe	

1. Inleiding

Volgens het VN Verdrag Handicap moeten mensen met een beperking volwaardig mee kunnen doen in de samenleving. De Adviesraad Toegankelijkheid Drenthe helpt de provincie Drenthe bij dit uitgangspunt. Ervaringsdeskundigen uit verschillende Drentse gemeenten met verschillende beperkingen adviseren het provinciebestuur gevraagd en ongevraagd over toegankelijkheid bij de projectontwikkeling voor en de uitvoering van de Inclusie Agenda. De Adviesraad Toegankelijkheid Drenthe heeft drie werkgroepen: bewustwording, fysieke en digitale toegankelijkheid. Op een persoon na hebben alle leden hebben een beperking. Het bestuur bestaat uit mensen uit de werkgroepen.

De provincie heeft in maart 2022 de Adviesraad verzocht om advies uit te brengen over vier onderwerpen:

1. Toegankelijkheid website Provinciale Staten
2. Toegankelijkheid provinciehuis
3. Toegankelijkheid vaste expositie Drents Museum
4. Toegankelijkheid recreatieve fietspaden

Dit advies betreft de tweede opdracht: de toegankelijkheid van het provinciehuis. De drie werkgroepen hebben zich, na een rondleiding in het provinciehuis, verdiept in deze opdracht. Het resultaat is een integraal advies van ervaringsdeskundigen vanuit drie verschillende invalhoeken: bewustwording, fysieke en digitale toegankelijkheid.

De basis van dit rapport zijn de deelrapporten van de drie werkgroepen met daarin hun concrete en gedetailleerde adviezen. Zij hebben hier met uiterste zorgvuldigheid en alertheid aan gewerkt.

De Adviesraad heeft met plezier gewerkt aan het tot stand brengen van dit advies en vertrouwt erop dat het van toegevoegde waarde is bij het toegankelijker maken van het provinciehuis zodat het een plek wordt waar bezoekers en medewerkers vrij en ongehinderd kunnen communiceren en zich bewegen.

2. Opdrachtomschrijving

De provincie heeft de volgende vragen gesteld en opdracht verstrekt:

Hoe toegankelijk is het provinciehuis?

- Vraag vanuit onze organisatie én vanuit PvdA Statenfractie
- Na onderzoek Ongehinderd mist de visie van ervaringsdeskundigen
- Opdracht voor alle drie werkgroepen:
 - Bewustwording: hoe bewust is de receptie, ons Klant Contact Centrum en restaurant?
 - Fysiek: zijn gemaakte aanpassingen voldoende? Hoe bereikbaar is het provinciehuis?
 - Digitaal: is de website nu écht toegankelijk? Ook leesbaarheid formulieren, gebruikte kleurenschema's, afbeeldingen, gebruik screenreader

Ondersteuning vanuit de provincie:

- Uitgebreide opdrachtomschrijving
- Toezending rapport Ongehinderd

3. Bevindingen op hoofdlijnen

3.1. Bewustwording

Volgens de werkgroep bewustwording zijn de mensen in het provinciehuis erg behulpzaam en begripvol en staan ze duidelijk open voor iemand met een beperking. De vele aanpassingen van fysieke situaties getuigen eveneens van een hoge mate van bewustzijn, wat zowel betrekking heeft op gasten als op eigen collega's. Ook staan ze ervoor open om zich qua bewustwording nog verder te ontwikkelen. En dat begint uiteraard bij communiceren met en verplaatsten in.

Uit contacten met provincieambtenaren blijkt dat de provincie al een slag gemaakt heeft inzake het bewust worden van de toegankelijkheid. Er zijn bijeenkomsten geweest (met veelal dezelfde mensen), er is een inclusie klankbordgroep die adviseert en in een-op-een gesprekken kan veel worden bereikt. Echter rekening houden met beperkingen is (nog) niet alom vanzelfsprekend. Denk daarbij ook aan mensen met een vorm van autisme die niet aan groepsactiviteiten kunnen meedoen. Een mooi voorbeeld is de uitnodiging voor de jaarlijkse nieuwjaar speech van de provincie: iedereen is dan welkom. Maar als iemand met een beperking voel je je pas echt welkom als je weet dat je geleidehond mee mag, dat alle ruimtes rolstoeltoegankelijk zijn en dat er een schrijf- of gebarentolk is. Of dat je in ieder geval uitgenodigd wordt om deze opties door te geven.

Als intern mensen zich niet bewust zijn van beperkingen, kun je je afvragen hoe dat dan bij het maken van beleid is. De provincie zou op dat punt ook een voorbeeldfunctie kunnen vervullen, zodat gemeenten en andere organisaties zich ook bewuster gaan opstellen.

3.2. Fysieke toegankelijkheid

De werkgroep fysieke toegankelijkheid heeft het adviesrapport van de firma Ongehinderd gekregen en bestudeerd. Dit rapport vormt een goede basis voor het verbeteren van de toegankelijkheid van het provinciehuis. Het was echter de taak van de werkgroep om de vertaalslag te maken van de papieren werkelijkheid naar de eigen beleving. Dat de provincie al een aantal van de voorgestelde verbeteringen uit het rapport gerealiseerd heeft, was goed zichtbaar.

In het algemeen zijn de leden dan ook tevreden over de toegankelijkheid van het provinciehuis. Aan allerlei details is zien dat men heeft geprobeerd het provinciehuis toegankelijk te maken voor mensen met een beperking. Iedereen was erg te spreken over de ruime opzet van de ruimten in het gebouw en het ontbreken van obstakels in de gangen, wat prettig is voor zowel mensen in een rolstoel als voor mensen met een visuele beperking. Ook aan de akoestiek van de vergaderzalen is aandacht besteed, een belangrijk punt voor slechthorenden. Maar er zijn ook diverse verbeterpunten op motorisch, auditief en visueel gebied.

3.3. Digitale toegankelijkheid

Is de website van het provinciehuis nu écht toegankelijk? Ook leesbaarheid formulieren, gebruikte kleurenschema's, afbeeldingen, gebruik screenreader?

Over deze vragen heeft de werkgroep digitale toegankelijkheid zich gebogen. De website van de provincie Drenthe www.provincie.drenthe.nl is redelijk tot goed toegankelijk maar dat hangt sterk af van het type beperking. Voor dyslecten, laag geletterden, anderstaligen en senioren is het ontbreken van een spraakknop bijvoorbeeld een groot probleem. Voor de toegankelijkheid voor doven zou een knop voor Tolkcontact een enorme verbetering zijn. De werkgroep heeft de digitale toegankelijkheid daarom per beperking uitgewerkt.

3.4. Prioriteit en planning

In dit advies hebben we geen rekening gehouden met de noodzaak (hoeveel mensen hebben baat bij een bepaalde aanpassing) en de haalbaarheid (kosten/praktische inpasbaarheid) van de voorgestelde verbeteringen op het gebied van de toegankelijkheid van het gebouw. Wij realiseren ons terdege dat sommige voorstellen niet van de ene op de andere dag in te passen zijn terwijl andere adviezen snel en tegen geringe kosten realiseerbaar zijn.

4. Bewustwording

4.1. De werkgroep bewustwording

De leden van de werkgroep bewustwording bestaat uit mensen met de volgende beperkingen:

- Iemand met een dwarslaesie en gebruiker elektrische rolstoel
- Iemand die slechtziend is
- Iemand die blind is
- Iemand die volledig doof is

4.2. Aanpak van de opdracht

We hebben afzonderlijk en groepsgewijs het provinciehuis bezocht:

- 1: bij kennismaking met statenleden,
- 2: bij een rondleiding,
- 3: als gast van de raad.

En:

kennisneming van rapport Ongehinderd
contacten met provincieambtenaren

Een poging om als mystery guest het provinciehuis te bezoeken strandde vanwege niet teruggebeld worden.

4.3. Ervaringen en indrukken

De mensen zijn erg behulpzaam en begripvol en staan open voor iemand met een beperking, zoals op een fatsoenlijke manier te woord staan, correct helpen met het uit- en aandoen van een poncho door receptioniste en een beveiliging, correcte bejegening door cateringmedewerk(st)ers, correct helpen met de liften door twee willekeurige ambtenaren.

We konden overal gemakkelijk komen. Bij alle stoepen en opstapjes zijn leuningen. Het provinciehuis is ruim en licht opgezet. Ook al is er veel glas, door de opgeplakte "blokjes" wordt afdoende gemarkeerd dat er een glazen paneel staat waar je dus niet doorheen moet proberen te lopen. Bij navraag of iemand met een visuele beperking wel een vaste werkplek kreeg in de kantoortuin (vanwege licht, software op de gebruikte pc etc.) werd bevestigend geantwoord.

Via telefonisch contact proberen een rondleiding te krijgen; terugbellen geschiedde niet.

De dag Gast van de Staten was perfect geregeld en er was goede begeleiding.

De rondleiding die onderdeel was van het programma Gast van de Staten was niet geschikt voor mensen met een ernstige visuele beperking. Dingen als 'daar staat het bankstel van Relus', 'er hangen dure lampen' of 'dit is het uitzicht op de tuin' voldoen niet. De gastvrouw heeft de middag achteraf geëvalueerd en tips gekregen.

Het bezoek aan de statenleden verliep goed. De interruptiemicrofoon in de statenzaal is niet bereikbaar voor iemand in een rolstoel.

Het rapport van Ongehinderd geeft geen bewustwordingsadviezen, hoewel verbetering van fysieke situaties al een vorm van bewustwording is.

Uit contacten met provincieambtenaren blijkt dat de provincie al een slag gemaakt heeft inzake toegankelijkheid. Er zijn bijeenkomsten geweest (met veelal dezelfde mensen), er is een inclusie klankbordgroep die adviseert en in een-op-een gesprekken kan veel worden bereikt. Echter rekening houden met beperkingen is (nog) niet alom vanzelfsprekend. Denk daarbij ook aan mensen met een vorm van autisme die niet aan groepsactiviteiten kunnen meedoen. Als intern mensen niet bewust zijn van beperkingen, kun je je afvragen hoe dat dan bij het maken van beleid is. De provincie zou op dat punt ook een voorbeeldfunctie kunnen vervullen, zodat gemeenten en andere organisaties zich ook bewuster gaan opstellen.

4.4. Verbeterpunten

Doven

Onbekendheid met de spraakapp

Onbekendheid of ringleiding op alle plekken in de staatszaal goed werkt. In sommige ruimtes kan de akoestiek verbeterd worden; veel harde materialen.

Slechtzienden

Voor slechtzienden voelt zo'n ruim opgezet en licht gebouw prettig, maar het komt daardoor ook over als een doolhof. Zonder hulp van medewerkers kun je er alleen nooit de weg vinden, dus begeleiding is dan nodig. Het gebouw en de inventaris zijn niet aangepast om autonoom je weg te vinden. Er is geen duidelijke bewegwijzering.

De statenzaal is een ronduit gevaarlijk gebied met die verschillende hoogten. Je moet wel heel goed in alle richtingen je ogen de kost geven om daar niet te struikelen. Het trappenhuis is omhoog nog wel te nemen maar naar beneden is een risico door het ontbreken van contraststroken op de treden.

Bij het tappen van een bak koffie is hulp nodig. De verschillende opties op het apparaat zijn niet te lezen. Een slechtziende werknemer zou de bediening uit het hoofd moeten leren. Dat geldt uiteraard ook voor het terugvinden van de werkplek. Als in een kantoortuin de meeste werknemers geen vaste werkplekken hebben, kost het een slechtziende nogal wat moeite om net die collega te vinden die je op een gegeven moment nodig hebt. Slechtzien brengt zonder meer al vermoeidheid met zich mee maar dergelijke heel praktische zaken zuigen nog eens extra energie weg: om vaak keer op keer aandacht te vragen voor jouw beperking en vervolgens iedereen mee te nemen om het te verbeteren. Het elektronische whiteboard is voor slechtzienden niet nuttig. Die zit er dan voor spek en bonen bij.

Uit nog een apart gesprek met iemand van de ICT bleek dat op ca 500 medewerkers er 3 bekend zijn als slechtziend/blind. Echter landelijk gezien is 2% slechtziend/blind. Daaruit kan je de voorzichtige conclusie trekken dat er mogelijk meer mensen rondlopen met hulpvragen. De provincie werkt echter met het peep-systeem, maar mensen met een beperking voelen zich echter vaak pas uit het goede hout gesneden als ze hun probleem wegcijferen en dus voor zich houden.

Verder kan iemand later op leeftijd een slechtziendheid ontwikkelen. De provincie werkt graag met standaardprocedures: is er voorzien in een mogelijkheid om in zo'n geval de medewerker toch direct te helpen?

Geen contact vanuit de provincie gehad toen ik zelf had gebeld voor een reguliere rondleiding (mystery guest zijn), dus ik zou voor het Klant contact centrum willen constateren dat het niet goed genoeg lijkt te functioneren en het klantcontact centrum wellicht niet goed weet hoe met dergelijke vragen om te gaan. Los van of het nou lockdown was of niet, ze hadden wel kunnen reageren.

Rolstoelers

De interruptiemicrofoon in de statenzaal is niet bereikbaar voor iemand in een rolstoel.

4.5. Adviezen

- ✓ Wanneer mensen met een visuele beperking aan een rondleiding meedoen, moeten rondleiders daarvan op de hoogte zijn en een training volgen om bepaalde zaken te omschrijven die mensen met goede ogen kunnen zien.
- ✓ De trappen: de treden uitvoeren met contrasterende stroken.
- ✓ De whiteboardtoepassingen: óf de mogelijkheid om direct op het whiteboard een deel te vergroten óf degene die zo'n whiteboard niet kan lezen voorzien van een eigenstandige leesmogelijkheid zoals op een I-pad (13"), daarin kun je dan zelf vergroten door eenvoudigweg te "swipen".
- ✓ De kantoortuin: de directe collega's moeten zich bewust zijn van de visuele beperking bij hun collega: een vrij effectief middel biedt VISIO revalidatie advies in Haren, die kan brillen verzorgen waar de beperking in wordt gesimuleerd. Tijdens een speciale informatieve bespreking wordt deze door collega's gedragen als een "welkom in mijn beperkte visuele wereld"
- ✓ Enkele koffieapparaten (die welke in ruimten staan waar vaak gasten van de provincie komen) voorzien van tast en/of leesbare opties.
- ✓ De statenzaal als verboden gebied voor een slechtziende zonder begeleiding verklaren.
- ✓ Een wat actievere rol om bij personeel op te halen of er mogelijk mensen zijn die vanwege slechtziendheid toch tegen problemen oplopen, lijkt een te overwegen optie.
- ✓ De provincie werkt met vaste procedures maar bij problemen rond ineens optredende slechtziendheid moet er een regel zijn die het mogelijk maakt om alle regels te omzeilen en op te schalen.
- ✓ Bij uitnodigingen van groepen inwoners, b.v. nieuwjaarsreceptie, altijd vragen of er schrijf- of gebarentolken nodig zijn en dit vervolgens regelen.
- ✓ Laat mensen met een gehoorapparaat checken of de ringleiding op alle plekken even goed werkt.
- ✓ Laat slechthorenden checken of de werkplekken en ruimtes een goede akoestiek hebben.
- ✓ Maak medewerkers ervan bewust hoe ze met slechthorenden en doven kunnen communiceren. Spraakapp, articulatie, aankijken, rustig spreken. Daar zijn goede trainingen voor, in anderhalf uur kun je veel bewustwording bereiken.

- ✓ Zorg dat de mensen met klantencontacten een spraakapp op hun smartphone hebben (gratis te downloaden) en ermee kunnen werken.
- ✓ Zorg dat de alle medewerkers op de hoogte zijn van het bestaan en de werking van Tolktelefoon.
- ✓ Maak medewerkers bewust dat er een groot verschil is tussen doofgeborenen (zij spreken gebarentaal) en plots- en laatdoven (sommigen redden zich met een gehoorapparaat maar veel ook niet (ondanks de valse beloftes van allerlei reclames!)).
- ✓ Het Klantcontactcentrum wel laten terugbellen.
- ✓ Rondleiders standaard trainen om zaken ook te omschrijven voor blinden en slechtzienden.
- ✓ Een interne bewustwordingscampagne. Laat collega's maar eens geblinddoekt hun weg zoeken of als slechtziende informatie opzoeken op de computer e.d., als dove contact proberen te maken en iets aan te horen, of meemaken hoe het is om in een rolstoel je weg te vinden.

Tot slot:

Zijn er goede afspraken hoe te handelen met mensen met een beperking om bij een calamiteit het gebouw te ontruimen?

5. Fysieke toegankelijkheid

5.1 De werkgroep fysieke toegankelijkheid

De werkgroep fysieke toegankelijkheid is een onderdeel van de Adviesraad Toegankelijkheid van de provincie Drenthe. De adviesraad richt zich in brede zin op het verbeteren van de toegankelijkheid voor mensen met een beperking in Drenthe. Als onderdeel van die raad werkt de werkgroep fysieke toegankelijkheid expliciet aan het verbeteren van fysieke toegankelijkheid. In het kort: hoe komt iemand met een beperking van A naar B?

De werkgroep heeft momenteel vier leden. Zij zijn allen ervaringsdeskundige op hun eigen gebied. In de werkgroep zitten blinde en slechtziende mensen en mensen die gebruik maken van een rolstoel.

5.2 Aanpak van de opdracht

Op dinsdag 5 april heeft de hele adviesraad een rondleiding gehad door het provinciehuis. Bij deze gelegenheid werden de leden van de raad in twee groepen verdeeld en onder de hoede van een gids rondgeleid door het gebouw. Tijdens deze rondleiding was er uitgebreid gelegenheid om op verkenning te gaan in het gebouw, wat de leden dan ook uitvoerig gedaan hebben. Verder hebben leden gesproken met medewerkers van het provinciehuis en was er later nog een gesprek met twee mensen die in het provinciehuis werken en die zelf ook een beperking hebben.

De werkgroep heeft voorafgaand aan de rondleiding het adviesrapport van de firma Ongehinderd gekregen en bestudeerd. De werkgroep vindt dit een prima rapport dat een goede basis vormt voor het verbeteren van de toegankelijkheid van het provinciehuis. Het was echter de taak van de werkgroep om de vertaalslag te maken tussen de papieren werkelijkheid van het rapport naar de eigen beleving van ervaringsdeskundigen. De werkgroep was verheugd te zien dat al een aantal van de voorgestelde verbeteringen uit het rapport gerealiseerd zijn.

Na de rondleiding hebben de leden van de werkgroep hun bevindingen op papier gezet. De leden hebben persoonlijk, en vanuit hun eigen beperking, opgeschreven hoe zij de toegankelijkheid van het provinciehuis hebben ervaren, wat zij goed vonden, waar ze tegenaan liepen, en welke verbeterpunten zij zien. Vervolgens hebben de leden hun inbreng naar de voorzitter van de werkgroep gestuurd en hij heeft hun ervaringen en adviezen gebundeld en tot één geheel samengevoegd.

5.3 Ervaringen

In het algemeen waren de leden van de werkgroep niet ontevreden over de toegankelijkheid van het provinciehuis. Iedereen was erg te spreken over de ruime opzet van de ruimten in het gebouw, wat prettig is voor zowel mensen in een rolstoel als voor mensen met een visuele beperking. In de gangen staan bijvoorbeeld relatief weinig objecten, dit is fijn voor blinde en slechtziende mensen omdat zij dan niet tegen dingen aan kunnen lopen, voor mensen in een rolstoel is het fijn omdat zij genoeg ruimte hebben om zich te bewegen.

Verder kon de werkgroep aan allerlei details zien dat men heeft geprobeerd het provinciehuis toegankelijk te maken voor mensen met een beperking.

Specifieke punten

- Elke verdieping heeft minimaal één gehandicaptoilet.
- De liften hebben voelbare knoppen.
- De pinautomaat in de kantine was ook voor kleine mensen of mensen in een rolstoel bereikbaar.
- Er waren geen (te hoge) drempels waar mensen in een rolstoel niet overheen kunnen.
- Er is een ringleiding aanwezig in de statenzaal voor dove of slechthorende toeschouwers.
- Er is in ten minste één vergaderzaal een ringleiding aanwezig.

5.4. Verbeterpunten

In de komende alinea's volgt een opsomming van de verbeterpunten die de werkgroep heeft geconstateerd. Voor de overzichtelijkheid zijn de verbeterpunten per type beperking uitgesplitst.

Motorisch

1. In de garderobe zijn geen lage haken om jassen aan op te hangen.
2. De hellingbaan in de Statenzaal heeft geen railing en is derhalve niet veilig.
3. In de lift is te weinig ruimte om met een rolstoel te kunnen draaien. Dit kan een probleem zijn voor mensen die niet met hun bovenlichaam kunnen draaien om zo de lift te bedienen.
4. Leuningen van de binnentrappen zijn vierkant en vrij groot waardoor niet iedereen er een goede grip op heeft.

Auditief

1. Er is geen ringleiding aanwezig bij de receptie.

Visueel

1. Er zijn geen geleidelijnen vanaf de parkeerplekken en bushalte naar de hoofdingang.
2. De trap naar de hoofdingang voldoet niet aan de eisen van toegankelijkheid.
3. Er is geen duidelijke bewegwijzering naar de hoofdingang.
4. Voor blinde en slechtziende mensen is bij binnenkomst de receptiebalie moeilijk vindbaar.
5. Het is voor blinde en slechtziende mensen moeilijk om hun weg te vinden in de grote open ruimte van de centrale hal.
6. De binnentrappen hebben geen duidelijke, contrasterende markeringen.
7. De markeringen op glazen deuren en wanden zijn onvoldoende omdat ze niet contrasterend zijn.
8. Er is geen duidelijke bewegwijzering naar de toiletten, liften en trappen.
9. De liften hebben geen gesproken verdiepingsmelder, de cijfers op de knoppen zijn niet contrasterend en hebben ook geen braille.

5.5. Adviezen

In dit hoofdstuk staan de adviezen van de werkgroep voor het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid. De adviezen staan in dezelfde volgorde beschreven als de verbeterpunten van het vorige hoofdstuk. De adviezen staan niet gerangschikt op wenselijkheid/urgentie.

Motorisch

1. Breng lage haken aan in de garderobe (90-110 cm) voor kleine mensen en mensen in een rolstoel zodat zij zelfstandig hun jas kunnen ophangen.
2. Breng afrijbeveiliging in de vorm van hekwerk of een leuning aan op de hellingen in de Statenzaal zodat mensen in een rolstoel, maar ook mensen met een visuele beperking, veilig gebruik kunnen maken van de hellingbanen.
3. Zorg voor een lift die groot genoeg is zodat mensen in een rolstoel in de lift kunnen draaien.
4. Leuningen
 - a. Zorg ervoor dat handen extra grip hebben op leuningen. Een ronde leuning met een diameter tussen 4-5 cm geeft een optimale grip.
 - b. De leuning dient op een hoogte tussen 85-95 cm boven het begin van de aantrede te zijn aangebracht. Voorzie trappen die door kleine mensen of kinderen worden gebruikt ook van een tweede leuning op 40-50 cm hoogte.
 - c. De leuningen moeten ook vloeiend doorlopen langs de wanden van de trapborden.
 - d. Zorg ervoor dat leuningen tenminste 30 cm voor de eerste trede beginnen en 30 cm na de laatste trede eindigen. Het horizontale deel van de leuning geeft dan aan waar de leuning begint. Zonder dat mensen zien waar de traptreden beginnen of eindigen tillen zij dan op het juiste moment hun voet op. Blinde en slechtziende mensen kunnen in dat geval ook moeiteloos traplopen.
 - e. Zorg dat de leuning vrij ligt van de bevestiging, zodat mensen de leuning kunnen volgen zonder los te hoeven laten, dit is belangrijk voor mensen die slecht ter been zijn of een evenwichtsstoornis hebben.

Auditief

1. Zorg voor een ringleiding bij de receptiebalie.

Visueel

1. Zorg voor geleidelijnen of goede natuurlijke gidslijnen (groenstroken, gevels) vanaf de parkeerplaats en de bushalte naar de hoofdingang. Zie www.tglining.nl.
2. Trap naar entree en voldoet niet aan de eisen van toegankelijkheid.
3. Breng duidelijke en goed zichtbare bewegwijzering aan op alle routes naar de hoofdingang: borden met goed contrasterende kleuren en letters in de grootte van 20 cm hoog en 10 cm breed.
4. Leg binnen geleide lijnen aan vanaf de draaideur naar de receptiebalie.
5. Leg binnen geleidelijnen aan vanaf de receptiebalie, door een van de poortjes, door de grote hal naar de lift en de trap. Binnengeleidelijnen kunnen met behulp van kunststofsjablonen rechtstreeks op de ondergrond worden aangebracht.

De lijnen zijn bedoeld voor, en bestand tegen, voetgangersverkeer. Deze lijnen kunnen worden aangebracht op alle soorten ondergrond, zoals linoleum, vinyl, PVC, beton etc. Zie voor meer informatie: www.tglining.nl.

6. De binnentrappen hebben geen duidelijke, contrasterende markeringen.
 - a. Zorg ervoor dat alle traptreden goed zichtbaar zijn door een goede verlichting.

- b. Alle traptreden moeten goed te onderscheiden zijn. Voorzie traptreden van een opvallende, contrasterende markering over de gehele breedte van de traprede, bijvoorbeeld blauwe bekleding met een gele strip van 5 cm breed.
 - c. De traptreden moeten van stroef materiaal zijn om uitglijden te voorkomen.
 - d. Voorzie trappen aan de onderzijde en bovenzijde van een voelbare waarschuwingsmarkering van 60 cm diep, zodat mensen met een visuele beperking bijtijds het trapgat signaleren. Een voelbare waarschuwingsmarkering bestaat uit voelbare noppen, is 60 cm diep en wordt over de volledige breedte van de trap aangebracht.
 - e. Ook trapbordessen van brede trappen kunnen worden voorzien van een waarschuwingsmarkering.
 - f. Plaats onderaan een trap een contrasterend vlak, bij voorkeur in dezelfde kleur als de markering op de traptreden.
 - g. Goede contrasterende kleuren zijn: blauw-geel, zwart-wit, zwart-geel, donkerblauw-wit en donkergroen-wit.
7. Breng contrasterende strips aan van 20 cm hoog over de gehele breedte van glazen deuren en glazen wanden. Deze strips kunnen het beste op een hoogte van 90-110 cm en op een hoogte van 170-190 cm worden aangebracht. Het is van belang dat deze strips goed contrasteren met de glazen deur/wand: dus niet een (semi) doorzichtige matte strip op een glazen deur. In een van de poortjes naar de hal zit een glazen deurtje, ook hier bovenaan een contrasterende strip aanbrengen van 20 cm hoog.
 8. Breng bordjes aan om de routes naar liften/trappen en toiletten aan te geven. Gebruik voor deze bordjes contrasterende kleuren, pictogrammen en duidelijke, grote letters.
 9. Breng in de liften een gesproken verdiepingsmelder, contrasterende cijfers op de knoppen en cijfers in braille aan.

5.6. Conclusie

Zoals in de inleiding al gezegd: de werkgroep fysieke toegankelijkheid is al best te spreken over de toegankelijkheid van het provinciehuis. Maar de werkgroep ziet ook voldoende ruimte voor verbetering. De verbeterpunten en adviezen in dit document zijn door de leden van de werkgroep persoonlijk gesignaleerd en opgesteld. De leden van de werkgroep hebben alles in de adviezen meegenomen wat hen opviel en daarbij geen rekening gehouden met de noodzaak (hoeveel mensen hebben baat bij een bepaalde aanpassing) en de haalbaarheid (kosten/praktische inpasbaarheid) van de voorgestelde verbeteringen op het gebied van de toegankelijkheid van het gebouw. De werkgroep realiseert zich terdege dat sommige voorstellen niet van de ene op de andere dag in te passen zijn (bijvoorbeeld het breder maken van een lift). Terwijl andere adviezen (het aanbrengen van contrasterende strips) snel en tegen geringe kosten realiseerbaar zijn.

De werkgroep heeft met plezier gewerkt aan het tot stand brengen van dit advies en hoopt dat het van toegevoegde waarde is bij het toegankelijker maken van het provinciehuis zodat het een plek wordt waar bezoekers en medewerkers zich vrij en ongehinderd kunnen bewegen.

6. Digitale toegankelijkheid

6.1. De werkgroep digitale toegankelijkheid

Onze leden hebben de volgende beperkingen:

- neurodiversiteit beperking
- 2 leden met een visuele beperking
- chronisch ziek, meerdere beperkingen o.a neurodiversiteit en fysiek
- chronisch ziek, fysieke beperking

6.2. Aanpak van de opdracht

De opdracht hebben wij onderverdeeld als een individuele opdracht, waarbij iedereen vanuit zijn eigen beperking daarnaar heeft gekeken. De uitkomsten zijn samengevoegd in één document waarbij er een zo goed mogelijk diversiteitsbeeld is ontstaan voor de genoemde opdracht. Het format hebben wij extra en alleen uitgewerkt voor het verslag van het bezoek aan het provinciehuis. Wij zijn van mening dat er geen goede conclusie kan worden getrokken als de opdrachten, zoals wij die hebben uitgewerkt, niet in het geheel worden bekeken. Juist dáár zit de informatie waarmee de opdrachtgever, naar ons idee, iets mee kan. Het gaat namelijk om de gehele inhoud en die past niet in een format.

Iedereen heeft individueel verslag gedaan van zijn bevindingen na het bezoek aan het Provinciehuis. Daar is vooral gekeken vanuit ieders eigen beperking en ook naar het zelfstandig kunnen bewegen in het provinciehuis.

Onze ervaringen zijn op de hiernavolgende pagina's uitgebreid terug te lezen. De ervaringen van het bezoek aan het Provinciehuis waren over het algemeen positief. De medewerkers waren vriendelijk, behulpzaam en staan open om te luisteren en mee te denken.

6.3. Verbeterpunten

- Parkeerterrein: Wij vonden dat er een duidelijke bewegwijzering ontbreekt voor mensen die een beperking hebben. De bordjes zijn summier en klein.
- Het is erg lastig dat een taxi niet dichterbij de voordeur kan komen; het zijn grote afstanden voor mensen die slecht ter been zijn. Misschien kan er aan de zijkant een extra parkeermogelijkheid komen.
- Het ontbrak ons aan een gastvrouw/-heer bij de entree; iemand die meeloopt en de faciliteiten aanwijst. Bij ons eerste bezoek ging er e.e.a. mis: we waren niet aangemeld en daarom was ook geen toegangspas. De zithoek was rommelig, de banken zijn vrij laag en onhandig is het niveauverschil van de banken. In de zaal waren te weinig tafels of een plek waarop je je jas of tas kwijt kon; het was te lastig om met je hete drankje op schoot te zitten of dit op de grond te plaatsen (gevaarlijke situaties).
- Tijdens de looproute naar de Raadzaal stonden veel losse meubelstukken; de mensen met een visuele beperking hebben hier hinder van gehad. De

verhogingen in de raadzaal zijn niet duidelijk zichtbaar aangegeven en een misstap kan daardoor snel gemaakt worden.

- In het algemeen mag de bewegwijzering duidelijker zijn.
- Deuren: De verschillende deuren naar de werkkamers zijn zwaar en moet je naar je toe trekken. Niet iedereen is even sterk; een zelfstandige rolstoeler heeft hier hulp nodig en is daardoor weer afhankelijk.
- Koffiehoekjes: Er waren veel gezellige koffiehoekjes maar ook hier geldt dat de stoelen vrij zwaar zijn om opzij te schuiven; tevens staan alle koffiemokken hoog in een kast; kan een klein iemand daar ook bij?
- Lift: de drukknoppen in de lift zijn vrij hoog geplaatst voor iemand in een rolstoel; ook hier is hulp nodig en kan het gevoel ontstaan dat je opgesloten zit.
- Koffiecorner beneden was prima bereikbaar. Wel oogde deze donker; gemist werden hulpmiddelen (dienblad of karretje*) zodat je e.e.a. kan meenemen naar je gekozen zitplaats. *Een rolstoeler kan weer geen karretje voortduren.
- Het gehandicaptoilet op de begane grond (achter de keuken) is minder c.q. lastig toegankelijk voor iemand in een elektrische rolstoel. Ik wil dit graag toelichten.

6.4. Adviezen

Deze staan (ook) vermeld in ieders bijdrage. Wij hebben bewust voor deze opzet gekozen, het is niet mogelijk om alle individuele adviezen te verwerken tot één duidelijk verbeterpunt.

Adviezen aan het provinciehuis:

- Het nalopen van het meubilair
- Bedieningssysteem van de liften
- Zichtbare gastvrouw/-heer in het provinciehuis
- Zelfstandig manoeuvreren in het gebouw
- Geen losse meubelstukken in de doorgaande looppaden
- Duidelijkere looppaden in de Raadzaal
- Extra hulpmiddelen (dienbladen etc) bij de koffiecorners
- Zithoeken en hoogte niveaus c.q. verschillende zitmogelijkheden. De zithoek moet hoger en voorzien zijn van een leuning zodat iemand met visuele beperking hierbij steun kan vinden. Tevens veilige zitplekken zodat iemand met visuele beperking niet per ongeluk naast het zitgedeelte terecht komt.
- Het gehandicaptoilet op de begane grond (achter de keuken) is minder c.q. lastig toegankelijk voor iemand in een elektrische rolstoel. Ik wil dit graag toelichten.

6.5. De ervaring van iemand met dyslexie

1. Toegankelijkheid website Provincie Drenthe, contact en natuur-milieu

* Ga naar de website www.provincie.drenthe.nl beoordeel of de homepage voor jou goed toegankelijk is.
Ik kan de spraaktechnologie niet vinden. Nergens, ook niet bij de andere onderwerpen.

Home is niet duidelijk

Bladspiegel redelijk

Interlinie redelijk

Lettype redelijk/goed

* Ga óók naar deze pagina = <https://www.provincie.drenthe.nl/contact/> én
contactformulier alleen via schrift toegankelijk en niet via spraak.

Vragen

1.A: Kan je goed navigeren over deze pagina's?

Niet alles via 'zoeken' te vinden

1.B: Staan er items op die goed of juist niet goed toegankelijkheid zijn?

1.C: Is de informatie over de Drentse aanpak stikstof goed te vinden en goed te lezen?

Veel tekst en veel stukken. Lezer moet zoeken welke het meest algemeen relevant is. Voor mensen met dyslexie heel tijdrovend.

2. Toegankelijkheid website Provincie Drenthe, subsidie aanvraag en sociaal

De provincie heeft een regeling "Incidentele Culturele projecten Drenthe".

Hiervoor kan je subsidie aanvragen. Ga naar de website

www.provincie.drenthe.nl en zoek de informatiepagina over deze regeling op.

Niet gevonden.

Vragen

2.A: Heb je de pagina gevonden? Geef dan de link

2.B: Beoordeel of deze pagina voor jou goed leesbaar is. Je hoeft de subsidie NIET aan te vragen.

2.C: Is de inclusie agenda nu goed leesbaar op de website over de sociale agenda?

Niet gevonden

2.D: We zijn benieuwd naar jouw ervaringen als het gaat over hoe toegankelijkheid we zijn in het contact met de provincie in het algemeen.

Geen flauw idee. Ik heb tot dusver niet veel contact met de provincie gehad.

3. **Website Provincie Drenthe, in het algemeen** = www.provincie.drenthe.nl
Wil je vanuit jouw eigen ervaring en gevoel reacties geven over de website

Vragen

- 3.A: Hoe staat het met de verplichte toegankelijkheidsverklaring.
Niet te vinden via "zoek", dus niet bekeken.

4. **Digitale toegankelijkheid provinciehuis**

Als je een afspraak hebt op het provinciehuis, krijg je een pasje om door de beveiligingspoortjes te komen.

Naar aanleiding bezoek aan provinciehuis 5 april.

Bewegwijzering voor parkeren voor mensen met een fysieke beperking is zeer summier en de bordjes heel klein. Wij hebben ze over het hoofd gezien, wel gezocht. Hebben op de algemene parkeerplaats geparkeerd.

6.6. De ervaring van iemand met een visuele beperking

De eerste opdracht heb ik gedaan, en de uitkomst is:

Internet Pagina:

1. Er ontbreekt op de voorpagina de Toegankelijkheid verklaring, die hoort op de voorpagina te staan, en behoort het volgende te bevatten:
 - A Tekst van de verklaring.
 - B Datum van de verklaring.
 - C Handtekening van de verklaring.
 - D De link is niet voldoende.
2. De pagina is over het algemeen toegankelijk, de linken kunnen worden bereikt, de achtergrond informatie heb ik niet onderzocht, dat kost mij te veel tijd
3. Wel vind ik vervelend de foto 's, deze storen als je werkt met vergroting, hierdoor wordt gesprongen van het ene naar het andere item, dat stoort.

Ik kan mij voorstellen dat zienden dat graag willen, een oplossing zou kunnen zijn: boven aan de pagina een link voor toegankelijkheid, die dan voor ons de foto's weg haalt dan kunnen wij ook verder, technisch kan dat wel, de vraag is er maar de wil?

6.7. De ervaring van iemand met multimorbiditeit (diverse chronische ziektes) m.n. energiebeperking en overprikkeling

Website provincie. Drenthe.nl onderwerpen natuur milieu natuur

Vragen

- 1.A. Navigatie op deze pagina gaat soepel, geen bijzonderheden. Is overzichtelijk geen op- of aanmerkingen. Ik vind de site persoonlijk redelijk overzichtelijk en gebruik van filmpjes vind ik fijn. Wel moet je veel scrollen om alles goed te kunnen zien en bekijken. Maak het aub mogelijk om zodanig foto's prikkelarm in te stellen en ze allemaal in één keer zichtbaar zijn.
- 1.B. Vooralsnog loop ik nergens tegen aan. Kan alles goed vinden en bekijken. Kan geen items vinden die niet goed toegankelijk zijn. Met zoekfunctie gezocht om items te vinden over stikstof. Kwam daardoor op meerdere items terecht en toen was het moeilijk kiezen en daarmee lastig om de vraag te beantwoorden. Maar, bij de link Natuur (die we ontvingen), krijg je meteen een goed overzicht. Ik heb op meerdere onderwerpen geklikt en alles werkte prima. Ook de links in de stukken, werkte prima. Het is gelijk duidelijk waar het over gaat; geen op- of aanmerkingen.
- 1.C. Info over Stikstof. Via Home krijg ik verschillende keuzes. Ik weet er niets van en ik klik op het programma PAS; deze is overzichtelijk en duidelijk. Daarna gezocht via de aangegeven link/natuur en ook deze pagina is duidelijk én overzichtelijk. Voor mij persoonlijk spreken plaatjes en filmpjes in afbeeldingen mij zeer aan; voor een ander kan dit juist (te) veel prikkels geven. Ikzelf heb eerder moeite met veel tekst en als er een plaatje of foto bij is, voelt dit rustiger. Wel vind ik het zo dat door deze foto's je veel moet scrollen en dat geeft onrust.
- 2.A. Incidentele culturele projecten Drenthe.
De pagina is goed leesbaar. De informatie is duidelijk en overzichtelijk.
- 2.C. Sociale agenda Drenthe. Ik kon deze niet meteen vinden en kwam terecht bij subsidie sociale agenda Drenthe. Het is me niet duidelijk geworden of dit ook ging over subsidies of de vraagstelling is niet duidelijk.
- 2.D: Ik heb verder niet de toegankelijkheid getoetst van het contact met de provincie. In het algemeen: We zijn in Assen geweest met een bijeenkomst. Vervelend is dat bij aankomst onduidelijk was bij wie ik me moest melden en ook geen toegangspasje kregen, terwijl dit wel gezegd was. Nu is het niet zo dat ik een pasje miste, maar het is wel fijn als iets loopt zoals tevoren afgesproken is; dit is voor mij erg onrustig. We konden uiteraard wel gewoon naar binnen, de portier/baliemedewerker deed het poortje open. Op de terugweg liepen we achter de balie naar buiten. Ik weet niet of dat de bedoeling was. Ik heb gemist dat er een host of ontvangstpersoon was. Ik vind dat een ontvangst altijd warm en hartelijk moet zijn: "waarmee kan ik u helpen e.d.". Nu leek het alsof er niet goed gecommuniceerd werd. Ik heb zelf koffie en thee gehaald, was heel betaalbaar; ik miste alleen bij de zitjes een plek om hete dranken o.i.d. weg te zetten. Alles zag er goed verzorgd uit. Ik vond de balie iets te hoog en misschien is het fijn als er een karretje beschikbaar is waarop je je dienblad kan plaatsen zodat je meerdere spullen erop kan zetten en alles tegelijk mee kan nemen naar een zitplaats.
- 3.A. Over de verplichte toegankelijkheidsverklaring kon ik niks terugvinden. Wel als ik het intoetste, dan krijg ik info over de toegankelijkheid waarvan de gemeente

Advies Toegankelijkheid Provinciehuis Drenthe

Opgesteld door de Adviesraad Toegankelijkheid Drenthe augustus 2022

- zegt dat iedereen alle informatie en diensten op de website goed kan lezen en gebruiken en daarbij ook zeggen dat de sites continu verbeterd worden. Maar er is geen uitleg over de verklaring zélf.
- 3.B. Deze vraag heb ik niet begrepen.
- 3.C. Niet van toepassing.
- 3.D. De website is goed toegankelijk. Het valt me op dat als ik een zoekopdracht intoets, ik hele andere info vond dan wanneer ik op de link doorklik; ik weet niet of dat goed of slecht is, ik meld het hier. Want ik vond het lastig om dan te kiezen welke info ik dan moet selecteren om daar te komen waar ik zou willen komen. Dat was weer niet het geval als ik klik op de link die we ontvingen bij de vragen, dan kwam ik wel direct bij de nodige informatie en heb je alle informatie nodig die hoort bij de vraag. Dit maakt het voor mij heel ingewikkeld. Ik ga er altijd vanuit dat je zelf ook moet kunnen zoeken zonder voorgeschreven of ontvangen link. Ik vond het daarom ook lastig om zelf mijn zoektermen in te typen, omdat je dan gaat verdwalen in je zoektocht. Moet ik dan eerst contact zoeken met iemand van die website, want juist dan krijg je wel de juiste link en kom je direct daar waar je wilt zijn - maar dat lijkt me nu ook niet altijd de bedoeling. Het zou handig zijn als er een chatfunctie op de site is; dat zie ik vaker op websites. Dan kan je direct je simpele vraag stellen en hoef je niet steeds heen en weer te mailen. En je krijgt ook direct een antwoord. Ikzelf vind dit erg prettig.
- 3.E. Ik heb zelf inderdaad last van snel overprikkeld raken; deze vraag past mij wel. Ik had er bij deze site geen last van. Misschien komt dat nu omdat ik nu heel gericht weet waar ik naar moet kijken.
- 3.F. Taalgebruik is prima te lezen, geen op- of aanmerkingen.
- 3.G. Ik heb de site bekeken op mobiel en op laptop. Het kan aan mijn telefoon liggen, maar vond het prettiger op de laptop. Alhoewel het natuurlijk wel zo zou moeten zijn, vind ik, dat sites ook goed duidelijk moeten zijn op een mobieltje.
- 4.A. Toen we in het Provinciehuis waren, zijn we door de poortjes gegaan zonder een pasje. De ontvangst ging rommelig. Bij de ingang stond niemand ons op te wachten. Er stonden veel losse spullen op de grond in de zaal. Voor slechtzienden of mensen met een rolstoel al niet makkelijk en ik werd door die rommel erg onrustig. Ik vind dat de bewegwijzering duidelijker kan; nu was het een kalme en rustige dag, maar als er veel mensen zouden zijn dan krijg ik snel te veel prikkels als ik ook niet weet waar ik moet zijn. Daar waar de koffie was, waren de zitplekken rommelig; er waren weinig tafeltjes waar je je spullen op kon plaatsen. Het was wel heel makkelijk om alles te betalen met je pin. Ik miste dat karretje waar ik mijn bestelling op kon plaatsen zodat ik gemakkelijker met een vol bord naar mijn plek gaan en niet een paar keer heen en weer te hoeven lopen. Ik had graag nog even willen napraten met alle deelnemers om misschien nog wat te kunnen noemen of vragen. Jammer dat deze mogelijkheid niet geboden is.

6.8. De ervaring van iemand met een spierziekte

Vragen: Toegankelijkheid website Provincie Drenthe, contact en natuur-milieu

- 1.A Uiteindelijk kan ik goed navigeren. De pagina vind ik niet overzichtelijk. De plaatjes/foto's van de aandachtsgebieden vind ik groot en daardoor vind ik de hele pagina niet overzichtelijk.
- 1.B In de link staat genoemd "onderwerpen". Dit staat niet op de zoekbalk. Zet in de zoekbalk: "Wat we doen/onderwerpen" of "Wat we doen/thema's".
- 1.C Ik klikte (per ongeluk) op "Helpdesk Stikstof B12" en kwam bij een geheel andere website. Het is mij handiger als deze link zich opent op een nieuw tabblad i.p.v. dat de nieuwe zoekopdracht de Provincie-Drenthe site vervangt. Open iedere link a.u.b. op ander tabblad.

Vragen: Toegankelijkheid website Provincie Drenthe, subsidie aanvraag en sociaal

- 2.A Incidentele Culturele projecten Drenthe
<https://www.provincie.drenthe.nl/@137678/subsidie-incidentele/>
Ik kon de pagina niet makkelijk vinden, uiteindelijk heb ik de term in de zoekbalk ingevoerd. Gemist wordt een snellere zoektocht
- 2.B De pagina is goed leesbaar
- 2.C De inclusie-agenda vond ik lastig te vinden. Ik vind deze wel goed leesbaar
- 2.D. De toegankelijkheid vind ik lastiger. Niet alle termen zijn snel te vinden. De sitemap is dan een handigere navigatie.

Vragen: Website Provincie Drenthe, in het algemeen

- 3.A Toegankelijkheidsverklaring. Geen opmerkingen.
- 3.B Ik heb deze vraag niet begrepen.
- 3.C Ik heb hier geen inzicht over. Wellicht is er weinig verschil in contract.
- 3.D Het navigeren gaat prettig. Na lang zoeken werd duidelijk dat "Home" het logo is. Zet s.v.p. IN het logo het woord "Home".
Onprettig is dat veel links de homepage vervangen; dan moet je helemaal uit de site, een nieuwe pagina opstarten en opnieuw beginnen. Dat kan echt eenvoudiger.
De blokjes naar nieuwsberichten "Veilig op de weg", N34, Bekendmakingen etc. vind ik te groot.
Veel foto's en plaatjes vind ik erg groot, van mij mag het geheel iets kleiner. Je moet nu veel door een pagina scrollen om iets te vinden.
Het lettertype vind ik duidelijk leesbaar.
<https://www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/overheid-en-bestuur/gemeenten-drenthe/>
Kan op de foto/plaat van de provincie Drenthe niet direct gelinkt worden per gemeentegrens i.p.v. naar het lijstje wat daaronder staat? Dat scheelt heen en weer scrollen. Het werd erg overzichtelijk
Mag deze tabel aub wat kleiner?
<https://www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/overheid-en-bestuur/gemeenten-drenthe/plaatsen-buurten/>

- 3.E Ik vind sommige pagina's onrustig door veel gebruik van foto's.
Het tabblad en onderliggende pagina's van Loket is kalm en overzichtelijk.
Drenthe Dichtbij (het staat er 2 x onder elkaar): kleine witte letters op een donkerblauwe ondergrond vind ik minder duidelijk te lezen. Jammer dat deze foto's niet gelinkt zijn naar de achterliggende info (waarom niet?)
- 3.F Het taalgebruik vind ik duidelijk; geen moeilijke woorden.

Vragen: Digitale toegankelijkheid Provinciehuis (05 april 2022)

4. Toen ik op tijd aanwezig was in het Provinciehuis werd ik bij de ingang al opgevangen.
Daardoor ontving ik geen pasje; sta ik dan wel als bezoeker genoteerd?
- 4.A De poortjes werden voor ons als groep geopend door de balie medewerker.
- 4.B Ik had me niet gemeld bij de balie, daarom niet van toepassing.
- 4.C Helaas geen gebruik van kunnen maken.
- 4.D Ik heb hier niet naar gekeken; we werden rondgeleid en er werd niet op gewezen. Wat spijtig.
- 4.E. Mijn persoonlijke opmerkingen tijdens de rondleiding
- * sommige deuren naar de (werk-)kamers zijn zwaar en moet je naar je toe trekken. Een zelfstandige rolstoeler moet hier hulp vragen en dat is niet goed, je wilt niet constant vragen.
 - * op de werkvloer werd laten zien dat er gezellige koffiehoekjes zijn. Ik vond de stoelen te zwaar om opzij te schuiven en de plek waar de koffiemokken staan hoog; ik vroeg me af: kan ook een klein iemand daar ook bij?
 - * in de liften zijn de drukknoppen vrij hoog geplaatst voor een rolstoeler alleen; ook dan heb je hulp nodig. Ik heb een andere rolstoeler eerst moeten helpen met het drukken op de juiste knop. Hierna ging ik alleen, mijn energie was even op en kon daarom de liftknop ook niet goed bedienen; ik voelde me opgesloten.

6.9. De ervaring van iemand met een visuele beperking (2)

Gebruikersonderzoek met screenreader Jaws, alleen met spraak exclusief braille ondersteuning.

<https://www.provincie.drenthe.nl/>

- Geen pagina titel?
- Afbeelding logo provincie is kop 1, waarom is deze een kop en waarom een kop 1? Normaliter is een pagina titel kop 1. Voorts zijn er alleen kop 2 koppen. Is er een reden dat er geen onderliggende koppen, kop 3, kop 4 enz. zijn?
- Met screenreader geen foto's waarneembaar. Klopt dit? De enige graphics door screenreader waargenomen zijn logo en social media. Deze hebben allen een betekenisvolle tekst.
- Het menu onderdeel "Hoofdrubrieken (Ingeklapt navigatiegebied)" is met screenreader en toets-navigatie niet open te klappen. Deze wordt benaderd met pijl toetsen. Wanneer benadering met tabtoets is dit wel mogelijk. Bij onderliggende menu onderdelen is dit wel op beide manieren mogelijk.
- De pagina is goed door te lopen met screenreader.

Steekproef <https://www.provincie.drenthe.nl/loket/subsidieloket/formulieren/formatsfinancieelverslag.pdf>

- Het bestand openen met Adobe Reader DC resulteert in een foutmelding; "er is een fout opgetreden". Vervolgens deze met Adobe Acrobat wel kunnen openen. Wat is de oorzaak van de fout met Adobe reader?
- Bestand titel ontbreekt.
- Het bestand heeft geen taalkenmerken. Dit kan een door een screenreader verkeerde taal interpretatie opleveren waardoor het een onverstaanbare voorgelezen tekst kan opleveren. Bijvoorbeeld dat de tekst met een Engelse synthetische stem wordt voorgelezen terwijl de tekst Nederlands is.
- Het bestand kent geen koppen structuur. Dit maakt het onoverzichtelijk.
- Tabellen structuur is lastig te interpreteren (voorgelezen) met screenreader. Is een beschrijvende tekst van de inhoud een oplossing?
- Bijgevoegd nog een door Adobe Acrobat opgestelde toegankelijkheid controle; [formatsfinancieelverslag.pdf](https://www.provincie.drenthe.nl/loket/subsidieloket/formatsfinancieelverslag.pdf). [accreport.html](https://www.provincie.drenthe.nl/loket/subsidieloket/formatsfinancieelverslag.pdf)

<https://www.provincie.drenthe.nl/contact/>

- Steekproef-Contactformulier - Verzonden - Provincie Drenthe
- Contact formulier is goed in te vullen en navigeerbaar met toetsenbord en screenreader. Hoewel deze check op de toegankelijkheid van het formulier gericht was kwam er vrij snel ook al een reactie van de redactie. Hulde!

<https://www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/natuur-milieu/natuur/>

- Menu structuur Hoofdrubrieken ingeklapt idem als bovenstaand.
- Pagina titel heeft kop 1. Ok. Wederom alleen kop niveau 2 koppen op deze pagina. Is hier een reden voor? Bijvoorbeeld sociaal media zouden ook kopen 3 kunnen zijn. Screenreader leest alternatieve tekst van een foto op deze pagina. Een goede beschrijvende tekst van wat de afbeelding weer geeft.
- De pagina is goed door te lopen met screenreader.

Advies Toegankelijkheid Provinciehuis Drenthe

Opgesteld door de Adviesraad Toegankelijkheid Drenthe augustus 2022

- Alle links zijn duidelijk en betekenisvol. Ook de link naar "Natuur en stikstof" is een duidelijke "bewegwijzering."

Culturele projecten

- Via de sitemap vond ik niets met betrekking Culturele projecten. Overigens blijkt de sitemap ook onoverzichtelijk voor screenreader. Veel uitklap menu's wat de gebruiksvriendelijkheid niet bevordert. Aandacht gevraagd voor een meer overzichtelijk (compleet) sitemap!
- In het zoekveld "Incidentele" zorgt voor Subsidie Incidentele Culturele projecten Drenthe

Als tweede zoekresultaat.

- Deze link gevolgd resulteert in een goed toegankelijke informatie pagina over dit onderwerp.

inclusie agenda

- De zoekopdracht op de homepage levert geen direct doelmatig resultaat op wat naar dit onderwerp verwijst. Google weet dit overigens wel snel te vinden; [www.drenthe.nl inclusie agenda - Google Zoeken](#). Het eerste zoekresultaat verwijst naar de pdf versie en de tweede zoekresultaat naar de pagina "Iedereen doet mee (inclusie) - Sociale Agenda 2020-2023".
- Letter type Times new romance 13 pts? Is niet conform huisstijl Arial? Evenzo is Times new roman geen schreefloos lettertype. Schreefloos lettertype wordt aangeraden vanuit richtlijnen.
- Als download op deze pagina Inclusie Agenda (pdf, 4.2 MB) Mogelijk kan deze ook als content geplaatst binnen de site? pdf blijft voor velen een lastig hanteerbaar bestand formaat. Waarom een download als pdf? Is een download als MS Word het overwegen waard? Een goed alternatief wat in opkomst is in plaats van pdf is E-pub. Mogelijk is dit de overweging waard? (<https://daisy.org/activities/software/wordtoepub/>) met als reader download Thorium Reader

Drenthe, in het algemeen =

Vragen

3.A: Hoe staat het met de verplichte toegankelijkheidsverklaring.

- Ik begrijp de relevantie van deze vraag niet zo goed in het kader gebruikersonderzoek door "ervaringsdeskundigen".

3.B: Zijn er alternatieven voor afbeeldingen

- Ik constateer als screenreader gebruiker dat er nauwelijks afbeeldingen op de verschillende pagina's te vinden zijn. Mogelijk zijn deze als "decoratief" in de pagina opmaak aangemerkt? Wanneer de afbeeldingen/foto's voor een screenreader gebruiker niet waarneembaar zijn, zijn ze daarmee dan ook niet irrelevant voor de "gewone" ziende bezoeker? Wat maakt dat deze geen alternatieve teksten bevatten?

3.C: Vind je de website geschikt voor iemand die kleurenblind is?

- Hierover kan ik geen oordeel geven. Naast dat een ervaringsdeskundige ervaring waardevol is in dit kader kan men dit ook checken met diverse audit tools als bijvoorbeeld: WAVE Web Accessibility Evaluation Tool

3.D: Kan je alles gemakkelijk vinden of is de website een compleet doolhof?

- Over het algemeen is mijn indruk dat de pagina goed benaderbaar en navigeerbaar is. In aanmerking genomen moet worden dat het hier een steekproefsgewijs gebruikersonderzoek betreft! Links zijn over het algemeen betekenisvol. Headings (koppen) duidelijk hoewel de hiërarchische volgorde mogelijk aandacht verdient. Evenzo verdient de sitemap aandacht deze mogelijk te verbeteren. Afbeeldingen en foto's als hierboven beschreven.

3.E: Vind jij de website enigszins rustig opgebouwd voor (bijv.) iemand die last heeft van snel overprikkeld raken

- Hier kan ik geen oordeel over geven als screenreader gebruiker.

3.F: Vind jij het taalgebruik dat op de website gebruikt wordt, begrijpelijk en daarmee toegankelijk?

- Voor mij persoonlijk is dit allemaal duidelijk. Ik kan moeilijk inschatten hoe dit voor laag geletterden of dyslectische bezoekers zal zijn.

3.G: Is de noodzaak van digitale toegankelijkheid verder te zoeken dan alleen in het gebruik van computers/laptops en is het belangrijk dat websites toegankelijk zijn.

- Wederom een bijzondere vraag binnen een gebruikersonderzoek. Zoals mogelijk bekend schrijft WCAG2 ook richtlijnen voor mobiele apparaten voor als tablets of smartphones. Het is belangrijk dat websites en apps ook op deze apparaten, al of niet ondersteund door assistieve hulpsoftware, goed toegankelijk en gebruiksvriendelijk zijn.

6.10. De ervaring van iemand met een fysieke beperking

Wat ik heb gedaan

- Ik heb de website van de provincie Drenthe geopend.
- Ik heb meerdere pagina's van de website gelezen.
- Ik heb de zoekbalk gebruikt.

Taalgebruik

- Het taalgebruik is niet voor iedereen begrijpelijk en daarmee toegankelijk. Ik heb op meerdere pagina's (bijv. natuur, op de sociale agenda over leefbaarheid en bereikbaarheid) teksten gezien van een (veel) te hoog leesniveau. B2 zelfs C1. De Rijksoverheid adviseert B1 niveau.
- Op meerdere plekken staan actieve zinnen. Dat is goed.
- Op meerdere pagina's staat een inleidende tekst van enige regels. Deze inleidende regels staan in een groter lettertype en met meer regelafstand dan de vervolgttekst die eronder staat.

Advies Taalgebruik

- Gebruik geen moeilijke woorden en maak korte zinnen. Gebruik niet teveel tekst, schrap onnodige, overbodige woorden. Gebruik geen lijdende vorm (dus niet met zijn of worden).
- Gebruik www.accessibility.nl om het leesniveau van teksten aan te passen of laat een ter zake kundige de teksten doorlezen en aanpassen.
- Zet ook de vervolg tekst in dezelfde lettergrootte en met dezelfde regelafstand als de inleidende tekst.
- Verbeteren de tekst door:
 - Kijk via automatische analyse bij een grote groep teksten naar de begrijpelijkheid, en identificeer probleemteksten die niet goed te begrijpen zijn voor de doelgroep.
 - Selecteer een aantal teksten die als voorbeeld kunnen dienen. Laat de opstellers samen met tekstexperts die teksten verbeteren met behulp van de Direct Duidelijk-checklist. Leg de verbeterde versies voor aan lezers met verschillende achtergrond en opleiding.
 - Als je zeker weet dat een tekstingreep ook echt werkt bij de lezers, pas hem dan toe in zo veel mogelijk andere teksten van je organisatie.

Zie ook

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2021/06/30/monitor-begrijpelijke-overheidsteksten/Monitor+Begrijpelijke+overheidsteksten+-+onderzoeksrapport+juli+2021.pdf>

Informatie over de Drentse aanpak van stikstof

- Informatie over de Drentse aanpak van stikstof is niet eenvoudig te vinden. Typ je stikstof in de zoekbalk dan kom je bij een scala aan documenten. En dan moet je maar net het juiste vinden.

Advies Informatie over de Drentse aanpak van stikstof

- Maak van relevante zaken een button die direct naar het juiste document verwijst.

inclusie agenda

- Als het vinden van inclusie agenda belangrijk is, waarom staat dat dan onderaan de pagina?
- Inclusie agenda wordt ineens uitvoeringsagenda genoemd. Waarom 2 verschillende benamingen voor hetzelfde? Wekt alleen maar verwarring

Advies inclusie agenda

- Zet belangrijke zoektermen bovenaan
- Hanteer één benaming

Regeling 'Incidentele Culturele projecten Drenthe'.

De informatiepagina over deze regeling op:

<https://www.provincie.drenthe.nl/loket/subsidieloket/alle-subsidies-rij-0/@137678/subsidie-incidentele/>

- De tekst: "Met deze subsidieregeling wil de Provincie Drenthe een levendig, gevarieerd cultureel klimaat stimuleren en in stand houden. De regeling is bedoeld voor culturele projecten die een incidenteel karakter hebben en een groot publieksbereik." Bevat moeilijke woorden en kan korter.

De verplichte toegankelijkheidsverklaring

- De verplichte toegankelijkheidsverklaring is niet te vinden.

<https://www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/natuur-milieu/natuur/>

- Tekst is op C1 niveau. Dus te moeilijk.
- Navigeren over deze pagina's gaat goed.
- Informatie over de Drentse aanpak stikstof is goed te vinden. Het filmpje is duidelijk. De stem is aangenaam en het spreektempo goed. Er is een koersdocument als pdf /lezen?
- De tekst "De provincie Drenthe werkt samen met het Rijk en maatschappelijke partners op drie manieren aan een Drentse aanpak stikstof (pdf, 2.3 MB)." Is niet af. Je verwacht die 3 manieren ook benoemd. Scroll je naar onderen dan krijg je twee blauwe vlakken met links en daaronder staan drie onderwerpen in een zwart vlak. Zijn dat die drie manieren ?

Overig

- De website is geen compleet doolhof?
- Duidelijk is dat de provincie haar best doet voor overzichtelijkheid en leesbaarheid.
- Het is belangrijk dat websites toegankelijk zijn. Dat houdt niet alleen vindbaarheid in, of 'het werkt op allerlei devices.' Teksten moeten duidelijk en leesbaar zijn. Overbodige zinnen, open deuren vermijden. Die maken een tekst nodeloos langer.
- Ik vind het niet logisch dat je 'sociale agenda' moet zoeken bij 'zorg en onderwijs'

Advies Toegankelijkheid Provinciehuis Drenthe

Opgesteld door de Adviesraad Toegankelijkheid Drenthe augustus 2022

De site is in het algemeen voor een ieder goed toegankelijk. Het is echter moeilijk om één en het juiste advies neer te zetten vanuit een groep die breed gekeken heeft vanuit alle beperkingen. En daar ook ietwat uitgebreide antwoorden hebben neergezet, om tot 1 enkel advies te komen.

- De verklaring van toegankelijkheid op voorpagina
- Chatfunctie toevoegen
- Verwijzing naar de spraaktechnologie
- Keuze van aanpassing om foto's tijdens bezoek site eventueel uit te zetten/ aan te passen
- Aandacht voor het grote formaat van de foto's en tabellen
- Het openen van aangeklikte link in een nieuw tabblad zodat het laatst bezochte nog open blijft staan
- Inclusie agenda en informatie over toegankelijkheid moet duidelijker terug te vinden zijn
- Taalgebruik sommige teksten op lager leesniveau. Rijksoverheid adviseert B1 niveau.
- Gebruik [www.accessibility](#) om het leesniveau van teksten aan te passen of laat een ter zake kundige de teksten doorlezen en aanpassen.
- Maak van relevante zaken een button die direct naar het juiste document verwijst
- Duidelijke benaming en plaats op de pagina van inclusie agenda. Hanteer één benaming
- Zet belangrijke zoektermen bovenaan

BIJLAGE

Verslag rondleiding provinciehuis Drenthe

Dinsdag 5 april 2022 | provinciehuis Drenthe te Assen

Aanwezig vanuit de Adviesraad Toegankelijkheid: Cor Onderwater (voorzitter), Ineke Dilling (secretaris), Renzo van Buren (plv voorzitter), Karin van der Veur, Gijs Hulsscher, Anne Driever, Anita Emmelkam, Jan Harke Venema, Arlene Haveman, Elisabeth Smelink, Dick van den Brand, Jeroen Bus

Aanwezig vanuit de ambtelijke ondersteuning: Dineke Arends (rondleider, subsidiemedewerker en autisme ambassadeur), Nieke Reinders (rondleider, medewerker Klant Contact Centrum), Joy Rinsampessy (beleidsadviseur inclusie & ervaringsdeskundige), Froukje Hofkamp-Bekkema (beleidsadviseur inclusie & ervaringsdeskundige), Marike Broekema (ambtelijk secretaris Adviesraad Toegankelijkheid tot 15 april), Ed Wezenberg (voorlopig vervanger Marike Broekema).

Verloop van de middag

De aanwezige leden van de Adviesraad werden opgevangen door de ambtelijke ondersteuning onder het genot van koffie, thee en koek. Na een korte introductie door Marike Broekema, werd haar tijdelijke vervanger Ed Wezenberg voorgesteld. Ed zal de komende tijd voor procesmatige aangelegenheden het aanspreekpunt zijn voor de Adviesraad. Voor vragen omtrent de opdrachten, zoals ook neergelegd bij de verschillende werkgroepen, blijft Joy Rinsampessy het aanspreekpunt.

Na deze korte introductie zijn de leden in twee groepen opgesplitst en hebben zij elk een rondleiding ontvangen van respectievelijk Dineke Arends en Nieke Reinders.

Na afloop van de rondleiding zijn de twee groepen weer samengekomen en is er nagepraat over de eerste bevindingen. Cor geeft aan dat het provinciehuis op zich toegankelijk is, maar dat er ook nog genoeg op te merken is. Hij zal dat gaan verwoorden in het advies. Dick merkt op dat de trappen wellicht voor sommige mensen lastig zijn. Karin is tevreden over hoe de toegankelijkheid is. Elisabeth merkt op dat alles ruim opgezet is. Jeroen is tevreden over de voorzieningen, vraagt zich wel af of mensen gemakkelijk kunnen werken aan de bureaus zoals ze nu zijn afgesteld. Arlene is na de rondleiding ambivalent. Ze had een schouw verwacht en

Advies Toegankelijkheid Provinciehuis Drenthe

Opgesteld door de Adviesraad Toegankelijkheid Drenthe augustus 2022

niet een rondleiding. Inger geeft aan dat ze de sfeer in het gebouw prettig vindt, maar vraagt zich af of er niet meer invalidetoiletten zijn op de 2^e verdieping. Jan Harke geeft aan dat hij ook een schouw had verwacht. Anne is blij met de rondleiding die is geweest, het gebouw is mooi ruim opgezet. Anita is blij over hoe ruim alles is opgezet, maar kan zich voorstellen dat sommige deuren te zwaar zijn voor sommige mensen. Gijs geeft aan dat hij het provinciehuis ruim vindt opgezet.

Met deze indrukken kunnen de meeste leden van de Adviesraad verder aan de slag met de opdracht omtrent de toegankelijkheid van het provinciehuis. Joy geeft aan dat de rondleiding van vandaag niet was bedoeld als schouw, en als de leden nog informatie missen ze dit kunnen aangeven bij haar. Dit kan worden besproken tijdens een van de volgende werkgroep overleggen.

De middag werd afgesloten door kort het gesprek te voeren met provincied medewerkers Froukje Hofkamp-Bekkema, Dineke Arends en Joy Rinsampessy. Ze vertelden alle drie over hoe het is om te werken bij de provincie Drenthe met een beperking. Dineke geeft aan dat sinds de corona pandemie het meer geaccepteerd wordt dat je niet altijd op het provinciehuis wilt werken vanwege de drukte. Voor corona moest ze dit vaker uitleggen aan naaste collega's. Joy geeft aan dat er over het algemeen behulpzaam wordt gereageerd op haar verzoeken, maar dat het ook helpt dat ze open is over wat ze nodig heeft om haar werk te kunnen doen. Froukje geeft aan dat tijdens haar traineeship ze de eerste was met een beperking en dat ze daarmee ook de eerste was die het traineeship in deeltijd ging doen. Daar waren gelukkig ook de mogelijkheden voor.

Gemene deler hierin is dus dat met alle drie medewerkers rekening is gehouden met hun unieke aanpassingen. Hier moet wel bij gezegd worden dat het wel van de eigen teammanager afhankelijk is hoeveel rekening er écht gehouden wordt. Dat is soms best lastig. Gelukkig weten ze alle drie goed de wegen te bewandelen binnen het provinciehuis en kunnen ze zo toch hun werk doen.

Cor sluit de dag af door aan te geven dat hij blij is met deze middag en met de indrukken die de Adviesraad heeft gekregen over de toegankelijkheid in het provinciehuis. Hij stelt dat de verschillende werkgroepen nu verder gaan met de adviezen. Bij vragen hierover kunnen de leden contact opnemen met Joy.